

בין היתר, הם חווים תסמינים כגון חוויות טורדניות חוזרות הקשורות למצב, קושי להירדם ולישון, עצבנות ורוגז, וכן חלה עליה משמעותית בשימוש בחומרים פסיכואקטיביים (עישון, שתיית אלכוהול, שימוש בתרופות מרשם להרגעה ושימוש בתרופות ללא מרשם). החוקרים מציינים כי "התמונה הנגלית לעין היא של תסמיני מצוקה ודיכאון ששיעורים משמעותיים בציבור חשים, ועלולות להיות למצב זה השלכות גם בטווח הארוך."

המחקר נערך בהובלת צוות חוקרים המתמחה בתחומי בריאות הנפש, לחץ, טראומה ומדיניות חברתית מבית הספר לעבודה סוציאלית באוניברסיטת תל אביב: פרופ' קרני גינזבורג, ד"ר נגה צור, פרופ' גיא שילה, פרופ' בל גבריאל-פריד, פרופ' יעל בנימיני, פרופ' ליאת חממה, ד"ר ליה ליון, ד"ר חגית סיני גלזר.

מצב ייחודי שטרם נחקר

ד"ר נגה צור מסבירה כי "המצב בישראל כעת הוא ייחודי ולמעשה אין מחקרים רבים בעולם על ההשלכות הרגשיות, נפשיות ותפקודיות של משבר לאומי שבבסיסו עמדות של חלקים נרחבים בציבור שסבורים שמדובר בשינוי משטרי והחלשת הדמוקרטיה. למעשה, מדובר במצב שבו עבור אלו המתנגדים לחקיקה, פעילות הממשלה יכולה להיתפס כהפרה של הסדרים חברתיים בסיסיים, כאיום ממשי על החופש של הפרט. בקרב הציבור יכולה להיווצר תחושה שהממשלה בוגדת באמון שלהם, מאחר ואינה פועלת לקידום הזכויות והרווחה שלהם. מצבים כאלה, ומה שניכר מהתחושות בשטח, יכולים להביא למצוקה גדולה. מכאן יצאנו למחקר."

במסגרת המחקר, החוקרים אספו את הנתונים בשבוע שבו ישראל סערה בעקבות הודעת הפיטורים של השר גלנט, המחאות התגברו, התקיימה המחאה הראשונה הגדולה של תומכי הרפורמה המשפטית, ולאחר ההחלטה על השעיית התוכנית לצורך הידברות.

מדגם המחקר כלל 876 משיבות ומשיבים, המהווים מדגם מייצג של החברה הישראלית במדדים הסוציו-דמוגרפיים (כגון גיל, מגדר, מצב סוציו-אקונומי, אזור מגורים, דת ומידת דתיות). המדגם מייצג מבחינת מדדים אלו את האוכלוסייה היהודית החילונית, המסורתית והדתית; תתי המדגם, החרדים והערבים, הטרוגניים ומייצגים את האוכלוסייה ברוב המדדים.

כמו כן, פרופ' גיא שילה מצוין כי "מבין המשיבים, כשליש (28.4%) תמכו באופן מלא ברפורמה המשפטית המוצעת, כשליש (32.4%) התנגדו באופן מלא לרפורמה, ואילו האחרים נחלקים לשתי קבוצות - והם אנשים אשר מתנגדים חלקית או תומכים חלקית ברפורמה משפטית.

לחץ אקוטי שורר במדינה

עורכי המחקר מציינים כי בבחינת המדדים הקשורים לבריאות נפשית, נמצאו הבדלים מובהקים בין ארבע הקבוצות במדדי הדיכאון, הלחץ האקוטי, והערעור של האמונות הבסיסיות ביחס לחיים. כך, ניתן לראות הבדלים מובהקים בין אלו המתנגדים לרפורמה המשפטית (באופן מלא או חלקי), לבין התומכים בה (באופן מלא או חלקי) בפריטי שאלון הדיכאון. המתנגדים לרפורמה חווים עצבנות, חרדה, מתח, דיכאון וחוסר תקווה, חוסר מסוגלות להפסיק לדאוג, וחוסר הנאה ועניין, בשיעורים גבוהים משמעותית בהשוואה לתומכים ברפורמה.

פרופ' קרני גינזבורג, חוקרת בתחום הטראומה, מסבירה כי הממצאים מצביעים על כך שהמצב החברתי-פוליטי במדינה מהווה למעשה מצב של לחץ אקוטי, שיש לו תגובות המאפיינות אנשים שעברו טראומה. גם אחרי שלוקחים בחשבון גורמים שיכולים להסביר את רמת הדיכאון של המשיבים, הלחץ האקוטי, וערעור האמונות הבסיסיות, נותרים הבדלים משמעותיים (מובהקים סטטיסטית) בין המתנגדים לרפורמה, שדיווחו על יותר סימנים של דיכאון, לבין התומכים בה. על כן נראה כי תגובות אלו של המתנגדים לרפורמה קשורות לפעילות החקיקה עצמה והמשמעות שיש לה עבור האזרחים והאזרחים בישראל."